

СТАНОВИЩЕ

от професор д-р Красимир Андонов,
относно конкурса за заемане на академична длъжност
професор по Кинознание, киноизкуство и телевизия,
в професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство,
обнародван в Държавен вестник (брой 95 от 14 ноември 2023 г.)

Единственият кандидат, явил се на обявения от НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ конкурс за професор по специалност „Екранен дизайн и костюмография“, е доц. д-р Елена Тренчева. Представените от кандидата документи са в пълен комплект и покриват всички изисквания за участие в конкурса.

Доц. Тренчева е добре познат професионалист, както в ролята ѝ на филмов сценограф и костюмограф, така и като водещ преподавател в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“.

Пътят ѝ като преподавател е тясно свързан с Академията за театрално и филмово изкуство, където тя защитава своята докторска степен с дисертация на тема „*Семиотиката на костюма в научнофантастичния филм*“, през 2008 година. Следват постдокторантско изследване в Университета Аалто, Финландия, със заглавие „*Филмови репрезентации на финландската идентичност*“ (2013-2015) и специализация по Теория на киното, на тема „*Костюмът като копнеж в Бони и Клайд на Артър Пен*“, в НАТФИЗ през 2016 год. По-късно Елена Тренчева получава академично звание „Доцент“ през 2017 год., през 2021 год. тя е избрана за декан на факултет „Екранни изкуства“, а от началото на 2024 год. вече е заместник-ректор на НАТФИЗ.

На конкурса доц. Тренчева се представя с работата си по четири филмови проекта (игралният филм „Блаженият“, документалният „Чувство за непоносимост“ и двата късометражни филма „Сенки“ и „Седемнадесет“), както и със седем научни статии.

Приложените филми покриват широк периметър от кинематографични жанрове и представят работата на кандидата в много и различни творчески предизвикателства.

Пълнометражният игрален филм „Блаженият“ на режисьора Станимир Трифонов е психологическа любовна драма, която се развива в края на тридесетте години на ХХ век.

В този проект Елена Тренчева работи като костюмограф, задача, която сама по себе си е достатъчно трудна. Истинността и въздействието на филм в епоха се гради върху всеки един детайл от екранните елементи. За реалистичността на конкретната история, разбира се значение има подбора на локации и додекораването, но в случая работата на художника по костюмите е от ключово значение. Елена Тренчева е подбрала цветовете, материите и сила на самите костюми в съзвучие с историята и времето и няма да е пресилено ако кажа, че нейната работа в този проект е допринесла много за цялостната визия и за по-пълното възприемане на сюжета.

Документалният филмов проект „Чувство за непоносимост“, с режисьор Боя Харизанова, разказва историята на живота на писателя Георги Марков до бягството му от България.

Филмът е изграден върху интервюта със съвременници на писателя, документи, фотографии и кинохроника, преплетени с епизоди на игрални възстановки.

В този проект, Елена Тренчева е сценограф и ролята ѝ е да изгради както реалистична среда на възстановките, така и подходяща за визията на интервютата атмосфера. В тази връзка, прави впечатление подбраната цветова схема на интериорите при разговорите със съвременниците на Георги Марков. Става въпрос жълто-кафявите цветове на стените от интервютата, които много добре хармонират със сепията, в която са изградени голямата част от епизодите с игрални възстановки на филма.

Двете късометражни новели - „Сенки“ с режисьор Виктория Кароколева и „Седемнадесет“, с режисьор Ради Стоянов, са работи, на които аз бих искал да обърна по-специално внимание. Когато говорим за работата на сценографа и оператора, ние най-често имаме предвид визуалната амалгама, която се е получила от преплитането на техните дейности. В двата цитирани проекта режисьорите са различни, но операторът и сценографът са едни и същи – Росен Савков и Елена Тренчева. Сработването и съзвучието между двамата е видно и резултатът е впечатляващ.

В „Сенки“ Елена Тренчева е изградила екстериорите в земните тонове на естествените материали и интериори в студените тонове на морето. Меката, ненатрапчива картина на камерата (както и подходящия грейдинг) подсилват зададеното от художника настроение, от което изключително много печели разказът на филма.

При „Седемнадесет“ тандемът сценограф-оператор отново демонстрира стил и вкус, които впечатляват. Подбраната локация е изключително кинематографична, а съчетанието на цветовете на пропса и костюмите, в комбинация с мекото осветление на оператора, прави така, че тоновете хармонично преливат един в друг.

Както споменах и по-горе, като задължителни материали в конкурса, доц. Елена Тренчева представя няколко научни статии (на английски език). Тъй като обемът на това становище е ограничен, аз няма да влизам в анализ на тези материали. Това, което обаче искам непременно да отбележа, е фактът, че прави впечатление, че нито една от тези статии не остава само в полето на сценографията. Стилът мислене и писане на доц. Тренчева е интердисциплинарен, тя анализира частния проблем в контекста на неговите проекции и въздействия глобално.

В заключение мога да кажа, че предвид художествената и научна стойност на представените в конкурса материали, в съзвучие с разпознаваемото присъствие на кандидата като уважаван професионалист, както като преподавател, така и като художник, костюмограф и сценограф, **гласувам с „ДА“ за заемане на длъжността: професор по Кинознание, киноизкуство и телевизия от Елена Димитрова Тренчева.**

8/3/2024

София

проф. д-р Красимир Андонов

